

Tänään

Puhelin: 010 665 3910
Sähköposti: al.tanaan@amulehti.fi

Nimipäivät

Helena, Elena
Ortodoksit: Kim, Kimmo
Huomenna: Maire,
Gerda, Gerd
Ortodoksit: Soile, Soili, Ele

Sitaatit

Sana: Korkeudestaan hän ojensi käntensä ja tarttui minuun, hän veti minut ylös syvistä vesistä.
PS. 18:17
Miete: Kovat otteet, rento meno.
RAUNO REPOMIES

Kerro syntymäpäivästä ajoissa

Julkaisemme haastatteluja pyöreitä vuosia täyttävistä sankareista. Kerro meille, kenestä haluaisit lukea.
Osoite: Merkkipäivät/Aamulehti, PL 327, 33101 Tampere
Puhelin: 010 665 3141 tai 010 665 3163
E-mail: al.henkilouutiset@amulehti.fi

Mistä kysymys

Millaisia temppuja kuskeilla teetetään?

ERIK AHONEN
Aamulehti

Rahtarit ry järjestää tänään 35. kerran Ajotaidon SM-kilpailut. Jo kello 8.30 käynnistyvä kisa käydään Volvo Truck Centerin pihassa Tampereen Sarankulmassa. Osoite on Nuutisarankatu 19.
Kisaa käydään raskaila ajoneuvoilla ja sarjoja on neljä: puoliperävaunuyhdistelmät, täysperävaunuyhdistelmät, kuorma-autot ja linja-autot. Kilpailijoita on tulossa mukaan noin 120.

Ovatko kaikki kilpailijat ammattikuljettajia, Rahtarit ry:n toiminnanjohtaja Anna-Kaisa Lehtinen?
– Kyllä.

Onko tällä alalla harrastajia, jotka erityisesti harjoittelevat taitoja?

– Kyllä se oikea työ on parasta harjoitusta. Kilpailussa ei ole mitään temppeilua, vaan kaikki tehtävät liittyvät selvästi töihin.

Minkälaisia tehtäviä on luvasa?

– Siellä esimerkiksi pitää ajaa repskin puoleinen rengas ikään kuin poliisin vaa'nan päälle tai peruuttaa kuten

peruutetaan lastauslaituriin. Kuljettajien pitää myös tarkasti tietää, missä auton vasen tai oikea kulma milloinkin menee ja niin edelleen.

Mukana on myös teoriaosuus, mitä siinä kysellään?
– Esimerkiksi tieliikennelakia, ajo- ja lepoaika-asetuksia, tiemerkitöitä – kaikkea mahdollista.

Onko kilpailu hauskanpitoa vai onko nimenomaan tarkoitus kehittää kuljettajien taitoja?

– Siitä lähdetään, että kilpailu on koulutuksellinen. Ihmiset ovat kiinnostuneita omasta alastaan ja kilpailun ansiosta he tulevat paremmin tutustuneeksi esimerkiksi lainsäädäntöön.

Onko kilpailussa mukana naiskuljettajia?

– Tänä vuonna heitä on kuusi.

Myös yleisö pääsee ilmaiseksi seuraamaan kilpailuja. Millainen kokemus katsojia odottaa?

– Tässähän ei ole kysymys nopeuskilpailusta, vaan se on enemmänkin sellaista nysväimistä, kun yritetään ajaa sentintarkasti.

50 vuotta sitten: Aamulehti 31.7.1960

Junat samalle raiteelle

27 matkustajaa sai vammoja Säynjävällä

Äkkiarvaamatta katkesi Haapamäeltä Tampereelle matkalla olleen kiskoautojunan kulku lauantaina iltapäivällä Säynjävällä laiturivaihteella. Törmäys vastakkaisesta suunnasta samalle raiteelle saapuneeseen tavarajunaan synnytti kaaoksen täydessä junassa, matkustajat paiskautuivat toistensa päälle, matkatavarat sinkoutuivat paikoiltaan ja kaiken ylle saati rikkoutuneitten akkunoitten sirpaleita. Kaikkiaan 27 matkustajajunassa ollutta sai vammoja ryttäkässä. Rikkoutuneet vaunut painuivat osittain toistensa sisään, mutta pysyivät kiskoilla.

Ennätysmäinen turistikesä

Vuoroin auringossa vuoroin sateessa kylpevä Tampere elää vilkkaata matkailukautta. Leirialueet, retkeilymajat ja hotellit täyttyvät ja

Hämeenkadun väri on muuttunut turistivoittoiseksi. Kotimaisten matkailijain lisäksi liikkuu kaupungin kaduilla runsaasti ulkomaalaisia joko omilla autoillaan tai seuruematkoilla suuremmissa ryhmissä.

Ylivoimaisesti suosituin nähtävyys Tampereella on ulkomaisten silmin Pyynikin näkötorni. Myös Tuomiokirkossa ja eri museoissa on ollut tänä kesänä erityisen vilkasta.

Ennaltapakattuina valintamyymälästä

Valintamyymälä on todellinen aarre kiireiselle perheenmännälle. Siellähän voi suorittaa kaikki ruokataloudessa tarvittavat ostot yhdellä kertaa saman katon alla. Erityisen ilahduttavaa on, että kaikki n.s. tuoretavarat ovat nykyisin ennaltapakattuja. Ennaltapakkaus tuoretavaroiden, sellaisten kuin juuston, leikkeleiden ja hedelmien sekä kasvien ja vihannesten ja osaksi myös leivän kohdalla merkitsee tavarana todella hygieenistä tuoreutta.

Ihmiset

Satu Taiveaho ja Antti Kaikkosen ovat saaneet iloisia uutisia Suomen adoptiolautakunnalta.

Kaikkonen ja Taiveaho saivat adoptioluvan

ILO. Kansanedustajapari Antti Kaikkosen (kesk) ja Satu Taiveahon (sd) haave saada lapsi Etelä-Afrikasta on toteutumassa.
MTV3.fi: Viihdeuutisten mukaan kotimainen

adoptiolautakunta hyväksyi pariskunnan adoptiohakemuksen.

Adoptiohakemuksen käsittely on hidasta, sillä hakupaperit saatiin allekirjoittaa vasta yli vuoden kestäneen adoptionevonnan jälkeen. Ne toimitettiin lautakuntaan viime talvena.
AAMULEHTI

DiCaprio hylkäsi Mel Gibsonin viikinkifilmin

PÄÄTÖS. Hollywoodin kärkinäyttelijä Leonardo DiCaprio on vetäytynyt Mel Gibsonin kehitelemästä viikinkielokuvasta. Filmin pääosaan kaavailun tähden päätöksestä ilmoitti julkisivusto Radaronline.com.

DiCaprio ei halunnut vaarantaa mainettaan. DiCaprio on menestynyt viime aikoina hyvin elokuvillaan. Mel Gibsonin filmiura on kärsinyt miehen siviilielämän törmäilyistä. STT, DPA

Puron pitää antaa viipyillä, noroa ei saa kiirehtiä

Pienvedet: Lähteet ovat luonnon ja runojen ihmeitä

MATTI KUUSELA
RAINE LEHTORANTA, KUVAT
Aamulehti

Harpomme yli kaatuneiden puiden, kahlaamme saniaisten seassa, kun nioitamme tovin uljasta haapakeloa, poimimme kauniin kalvassaran ja jatkamme jälleen hikistä matkaa.

Etsimme kaikkein tärkeintä, elämän ydintä: latvapuroa. Jossain täällä Nokian, Vesilahden ja Sastamalan risteyskohdassa Rudangonmaassa se saa alkunsa, Lanajoki.

Ensin se on noro vain, sitten puro ja kohta jo joki, joka laskee sivuilleen vilkuilematta Sarkolanlahteen. Siitä se etenee Kuloventenä ohi Tyrvään ja Kokemäen mitään pelkäämättä Poriin, mereen. Mutta aivan aluksi se on ujo pienvesi, kuten virallinen termi kuuluu.

– Ajattele. Sama vesi joka lähtee täältä Rudangonmaasta on lopulta meressä, sanoo oppaamme **Juha Lehmusnotko** ääni täynnä kunnioitusta.
– Pidän kaikkein eniten norosta. Se kulkee rauhassa, piilossa, katseilta piilossa. Tällaiselle ujoille ja sulkeutuneelle miehelle noro on taivaan lahja.

Vesi ei saa viipyillä

Suomen purot ja norot ovat yhtä pahassa pulassa kuin miehetkin: vain pari prosenttia on säilynyt luonnontilassa.

– Ihmisellä on hirvuisen kiire, siksi vesikin pitää panna juoksemaan nopeasti. Edes vesi

– Ihmisellä on hirvuisen kiire, siksi vesikin pitää panna juoksemaan nopeasti.

ei saa pysyä paikallaan, makoilla ja viipyillä luontonsa mukaan, huokaa Lehmusnotko.

– Kaikki tapahtuu Suomessa metsätalouden ehdoilla, on tapahtunut aina, hiljainen mies melkein jyrisee.

– Jos puroa varjostava reunuspusto hävitetään, olosuhteet muuttuvat rajusti. Kosteus, valaistus, tuuli – kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Tämän olen jo ymmärtänyt: lahoavat puut ja kivet kuuluvat puroihin, ne tarjoavat eläimille ja kasveille elinpaikat ja takaavat elämän monimuotoisuuden.
– Monet kalat piilottelevat kantojen ja kivien suojassa. Eräät sienet kasvavat pelkätään puroissa uineilla oksilla, sanoo mukana harppova **Anni Kytömäki**.

Purossa uivalla oksallakin on tarkoitus: se pitää salaisen ystävänsä hengissä.
Portaat hiirelle
Niin, uutteran puron ansiosta kasveja on joka lähtöön.
– Katso, korpi-imartella on sirkustirehtöörin viikset. Ja helposti näkee, mistä hiirenporrans on saanut nimensä, opastaa Kytömäki luonnon ihmeisiin.

Totta: pienet vihreät jyrkät portaat ovat kuin hiirelle tehdyt.

Lehmusnotko tutkii hartaasti puron kiviä.

– On täällä ainakin isonäkinnäköisiä, hän ilahtuu. – Mutta helmisimpukoita ei näy.

Se olisi kuin ihme, helmisimpukka eli raakku elää vain erittäin puhtaissa puroissa, Pirkanmaalla vain parissa paikassa.

Helmisimpukan elämä

Helmisimpukkaan olisi hauska tutustua, sen elämäntarina on hämmäntävä. Se viettää toukka-vaiheensa taimenen kiduksissa,

Juha Lehmusnotko harppaa reippaasti puron ylitse Rudangomaalla.

tuuli sukunin ruohoa, puro hionut kiviään...

Rantaminttu, rätvänä, hiirenporrans ja korpi-imarre antavat puroihin, ne tarjoavat eläimille ja kasveille elinpaikat ja takaavat elämän monimuotoisuuden.
– Monet kalat piilottelevat kantojen ja kivien suojassa. Eräät sienet kasvavat pelkätään puroissa uineilla oksilla, sanoo mukana harppova **Anni Kytömäki**.

Purossa uivalla oksallakin on tarkoitus: se pitää salaisen ystävänsä hengissä.
Portaat hiirelle
Niin, uutteran puron ansiosta kasveja on joka lähtöön.
– Katso, korpi-imartella on sirkustirehtöörin viikset. Ja helposti näkee, mistä hiirenporrans on saanut nimensä, opastaa Kytömäki luonnon ihmeisiin.

Totta: pienet vihreät jyrkät portaat ovat kuin hiirelle tehdyt.

Lehmusnotko tutkii hartaasti puron kiviä.

– On täällä ainakin isonäkinnäköisiä, hän ilahtuu. – Mutta helmisimpukoita ei näy.

Se olisi kuin ihme, helmisimpukka eli raakku elää vain erittäin puhtaissa puroissa, Pirkanmaalla vain parissa paikassa.

Helmisimpukan elämä

Helmisimpukkaan olisi hauska tutustua, sen elämäntarina on hämmäntävä. Se viettää toukka-vaiheensa taimenen kiduksissa,

justa se siirtyy puron pohjamaahan loppuelämäksi.

Se on pitkä: raakku voi elää jopa 120-vuotiaaksi.

– Varmaan hirvuisen järkytys ja elämämuutos. Ensin se kulkee kevyesti pitkin vesitäimen kanssa ja jymähtää sieltä pohjamutaan, miettii Kytömäki.

– Varmaan taimen käy sitä kuitenkin morjestaamassa, hän lohdutautuu.

Turhapuron tarina
Lähdemme kulkemaan puron varrta. Jostain tulee auttamatta mieleen Uuno Turhapuro; tajuun miten mainio nimi se ihmiselle onkaan.

– Purot eivät koskaan ole turhia. Puro on aina paikallaan ja pakollinen, sanoo Kytömäki painokkaasti.

– Uunon sukunimi kuvaa epämääräistä kuljeskelua, joka on tyyppillistä vain ihmiselle.

Nyt on meidän vuoromme kuljeskella epämääräisesti. Jossain täällä on lähde, mutta missä?

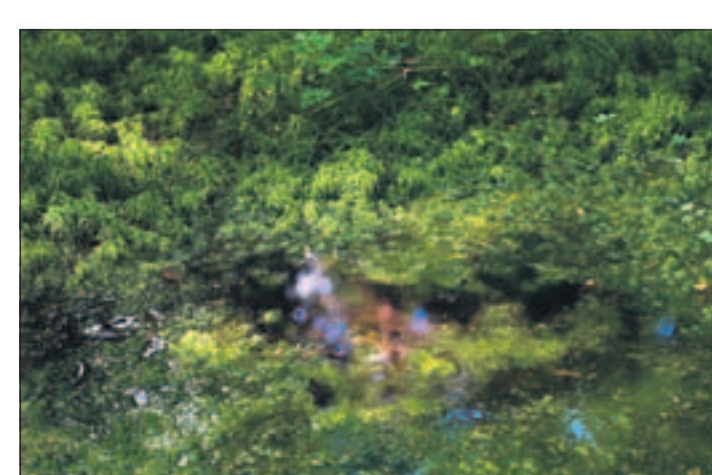
Metsä kätkee visusti lähteen, vaihdamme toiseen paikkaan, Valkeakoskelle; siellä, Painossa, piileksii julkisuudelle läikähdyksen auliimpi lähde.
– Se on hyvä nimi, lähde, kaik-

ki saa alkuunsa siitä.

Valkeakosken lähde sijaitsee siinä kohtaa missä hyttysillä on hyönteisten musiikkijuhlat; juhallinen ininä täyttää metsän valoisin salin, kun virvoitamme sormiamme vileässä vedessä.

– Ehkä neljasteista, arvioi Kytömäki.
Suokelto nöykyttelee hyväksyvästi lehtiään, se pitää lähteestä nousevasta kosteudesta.

Likellä vettäsi
Anni huomaa, että katselen lähdeä jotenkin pettyneenä; se ei pulppua, eivätkä pilvet heijas-

Valo ja vesi käyvät vuoropuheluaan Painon lähteessä Valkeakoskella.

tu siitä kuten **Runebergin** runossa. Lähde on melkein kauttaaltaan sammaleinen ja kasvilisuuden kätöksä

– Kokematon ihmisen ei ymmärrä, miten erinomainen ja kaunis tällainen metsälähde on. Sen kauneuden jopa tuntee sormissaan, hän sanoo.

Totta. Tovin valon leikkää lähde pinnalla katseltuani alan vaivihkaa hyräillä.

Sua lähde kaunis katselen, likellä vettäsi, kun pilven varjot vaeltavat kuvastimessasi.
Voi ihmisenkin saada kaunistu aikaan. Runon. Likellä vettäsi.

Luonnossa 4/10

Aamulehden ja Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin yhteinen juttusarja esittelee kymmenessä osassa luonnon monimuotoisuutta.

Kerran kuussa tutustutaan asiantuntijan johdolla ajan-kohtaiseen ilmiöön.

Neljäntenä vuorossa ovat pienvedet, erityisesti puro, noro ja lähde.

Asiantuntija on geologian maisteri Juha Lehmusnotko. Sarjan aiemmat osat on julkaistu 1.4., 1.5. ja 2.7.

Puron kivissä asustavaa isonäkinnäköistä kätkettyä. Kätkettyä on jopa hirsitalojen tilkitsemiseen; se on hyvä eriste tulta vastaan.

Fakta

Purojen ja lähteiden ennallistaminen

Luonnontilaisia pienvesiä on jäljellä vähän, mutta muuttuneita ja tuhoutuneita pienvesiä on mahdollista ennallistaa eli palauttaa alkuperäisen kaltaiseksi.

Jos omistamallasi maalla on lähde tai puro, joka on takavuotena joutunut vaikkapa ojituskoneen myllertämäksi, voit harkita ennallistamista.

Ennallistaminen on arvokasta, koska pienvedet ovat latvavesiä: niiden tila heijastaa sekä valuma-alueen että alapuolisen vesistön nykyistä ja tulevaa tilaa.

Pienvesien ennallistamiseen kannattaa pyytää apua asiantuntijoilta, jotta herkkä luonto ei vaurioituisi.

Neuvoja antavat Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta sekä metsäkeskus. Lisätietoja:

→ www.sll.fi/luontojymparisto/vesistot/pienvedet

Okarahkasammal viihtyy puron liepeillä Rudangonmaalla.

Hiirenporrans viihtyy purojen ja lähteiden läheisyydessä.

Osallistu

Suojelusta korvausta

Jos omistat hakkaamatonta metsää, jossa sijaitsee luonnontilainen puro, noro, lähde tai lampi, voit selvittää, sopisiko metsä suojeltavaksi METSO-ohjelmassa.

METSO on vapaaehtoisuuteen perustuva toimintaohjelma, jonka puitteissa maanomistaja voi suojella metsiä korvausta vastaan.

Suojeltavaksi kaivataan erityisesti mm. pienvesien lähimetsiä. **Maanomistajalle** maksetaan suojelusta korvaus, joka on verrattavissa hakuista saatavaan taloudelliseen hyötyyn.

Suojelukorvaus on veroton. **Pyydä** METSO-tarjousta Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Lisätietoja:

→ www.metsopolku.fi